

**ХАРКІВСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ
ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ**

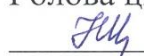
ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії

 К.П. Вінченко

« 31 » травня 2017 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
для абітурієнтів
на основі повної загальної середньої освіти**

Розглянуто і затверджено
на засіданні циклової комісії
загальноосвітньої підготовки
Протокол № 9
« 26 » травня 2017 р.
Голова циклової комісії
 Н.І. Чепігіна

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступних випробувань з української мови та літератури складено з урахуванням змісту навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів та програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури (Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2016 № 77). Вступні випробування з української мови і літератури проводяться у формі тестування.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання, запропоновані абітурієнтам, проводяться згідно таких зразків.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – до кожного із завдань подано чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

Завдання на встановлення відповідності - до кожного завдання подано інформацію, позначену і буквами). Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити "логічні пари").

Завдання з розгорнутою відповіддю - завдання цієї форми передбачають створення абітурієнтом власного аргументативного висловлення на дискусійну тему.

Час виконання завдань вступного випробування -180 хвилин.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ФОНЕТИКА І ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ І ОРФОГРАФІЯ

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж.

Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у — в, і — й.

Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

БУДОВА СЛОВА, СЛОВОТВІР І ОРФОГРАФІЯ

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Вимова і написання префіксів з- (зі-, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис складних і складноскорочених слів.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ І ФРАЗЕОЛОГІЯ.

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

МОРФОЛОГІЯ І ОРФОГРАФІЯ

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.

Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників.

Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на **-но, -то**.

Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток **бо, но, то, от, таки**.

Не з різними частинами мови.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.

Тире в неповних реченнях.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення:

Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень. Складне речення з кількома пірядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.

Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог.

Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

ВІДОМОСТІ ПРО МОВЛЕННЯ

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки. Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

РЕКОМЕНДОВАНА СТРУКТУРА ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ

1. Теза (2 – 3 речення).

Теза, або простіше головна думка, — це ті речення, якими треба починати ваше висловлювання (твір

2. Аргументи (мінімум 2, при цьому на 1 аргумент приходитьсья 2–3 речення).

Аргументи – це речення-підтвердження вашої тези, тому вони мають бути з нею безпосередньо пов'язані. Також аргументи повинні бути переконливими.

3. Приклад з літератури чи іншого джерела (один, кількість речень довільна).

Проілюструвати думку, зазначену в першому аргументі, треба прикладом з художньої літератури (автор; назва твору; проблема, порушена письменником; образ, який розкриває цю проблему).

4. Приклад з історії чи власного життя (один, кількість речень довільна). До другого аргументу обов'язково потрібно (і це важливо) дібрати приклад з історії або з власного життя.

5. Висновок твору-роздуму (2 речення).

У кінці роботи треба сформулювати висновок, який має містити у собі логічно закінчену думку власного висловлювання.

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основою вивчення літератури є робота над текстом художнього твору: його сприймання, інтерпретація й аналіз у єдності форми та змісту, а також засвоєння спеціальних історико-літературних відомостей і фактів і понять з теорії літератури.

На вступному випробуванні абітурієнти повинні знати:

- основні етапи українського і світового літературного процесу;
- зміст художніх творів, що ввійшли до переліку обов'язкових для текстуального вивчення;
- імена представників тієї чи іншої літературної доби;
- основні відомості про життя, творчість, літературну спадщину авторів творів, що ввійшли до переліку обов'язкових для текстуального вивчення;
- основні літературознавчі поняття (терміни), передбачені чинними шкільними програмами з української літератури;

На вступному випробуванні абітурієнт повинен уміти:

- визначити в запропонованих творах (уривках) художні засоби, знання яких передбачене програмою, і їхню роль у тексті;
- аналізувати літературний твір і давати йому власну оцінку;
- порівнювати літературні факти і явища;

- орієнтуватися в основних стильових тенденціях літератури того чи іншого історичного періоду;
- визначити найхарактерніші ознаки літературних напрямів і течій.

З теорії літератури абітурієнт повинен знати:

- родові, видові та жанрові особливості художньої літератури;
- тема, ідея, конфлікт, композиція, сюжет твору;
- літературний образ, портрет;
- гумор, іронія, сарказм, сатира, гротеск, бурлеск;
- епітет, метафора, порівняння, гіпербола, метонімія, антитеза, рефрен, алегорія;
- системи віршування, віршові розміри, рими, їх особливості.

Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень.

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки»

Тематика, образи, зміст народних дум і балад.

«Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла»

Давня українська література

«Слово про похід Ігорів»

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги)

Григорій Сковорода. «Delibertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми

Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка»

Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся»

Тарас Шевченко. «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт»

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»

Література ХХ ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo»

Ольга Кобилянська. «Земля»

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня»

Микола Вороний. «Блакитна Панна»

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»

Павло Тичина. «О панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...»

Максим Рильський «Молюсь і вірю...»

Микола Зеров. «Київ – традиція»

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»

Юрій Яновський. «Дитинство»

Володимир Сосюра. «Любіть Україну»

Валер'ян Підмогильний. «Місто»

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом»

Микола Куліш. «Мина Мазайло»

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»

Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна»

Андрій Малишко «Пісня про рушник»

Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина...», «Задивляюсь у твої зіниці...»

Олесь Гончар. «Залізний острів»

Григій Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»

Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О земле втрачена, явився!..»

Іван Драч. «Балада про соняшник»

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»

Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови»

Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?»

Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції.

Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – до кожного із завдань подано чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильну відповідь.

Такі завдання будуть оцінені в 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

Завдання на встановлення відповідності - до кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами і буквами Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити "логічні пари"). Завдання вважається виконаним, якщо вступник правильно встановив відповідність.

Такі завдання будуть оцінені в 0, 1, 2, 3 або 4 бали: 1 бал за кожною правильно встановлену відповідність ("логічну пару"); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано.

Завдання з розгорнутою відповіддю - завдання цієї форми передбачає створення абітурієнтом власного аргументативного висловлення на дискусійну тему.

Завдання з розгорнутою відповіддю (власне висловлення) оцінюється від 0 до 20 балів за критеріями змісту та мовного оформлення:

1. Теза: 0, 1 або 2 бали.

2. Аргументи: 0, 1 або 2 бали.

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: 0, 1 або 2 бали.

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя: 0, 1 або 2 бали.

4. Логічність, послідовність: 0, 1 або 2 бали.

5. Висновок: 0, 1 або 2 бали.

6а. Орфографія та пунктуація: 0, 1, 2, 3 або 4 бали.

6б. Лексика, граматики та стилістика: 0, 1, 2, 3 або 4 бали.

До уваги вступників! Роботу, що не відповідає темі, буде оцінено в 0 балів.

Роботу обсягом до 100 слів буде оцінено в 0 балів.

Вступні тестові завдання складено за зразком завдань ЗНО з української мови, розроблених Українським центром оцінювання якості освіти, з якими можна ознайомитися за посиланням <https://zno.osvita.ua/ukrainian/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. І частина. — К.: , 2016. — 552 с.
2. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т., Українська мова та література. Збірник тестових завдань 2-е видання, виправлене й доповнене - К. Грамота, 2008,- 212с.
3. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т. Українська мова та література. Довідник 1700 завдань у тестовій формі І частина - К.: Грамота, 2009,- 480с.
4. Босан С.П. Українська мова Експрес - репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Пунктуація. - К.: Генеза 2010 - 128с.
5. Куриліна О.В., Шевчук Н.І., Горячова О.М., Земляна Г.І., Осьмак Н.Д. Українська література. Довідник + тести (Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання) 2-е видання. - Кам'янець - Подільський: ФОП Сосин О.В., 2010,- 532с.
6. Плетньова Л.В., Коваленко Л.Т. Українська мова. Експрес - репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Морфологія - К.: Генеза 2010.-88с.
7. Шелехова Г.Т., Новосьолова В.І., Бондаренко Н.В., Ярмолюка А.В., Плетньова Л.В., Українська мова. Збірник тестових завдань,- К.:Грамота, 2008 - 192с.